

Editorial

Tematické zaměření tohoto čísla *Theatralií* vyplynulo z potřeby reflektovat a prezentovat výzkum teatrality veřejných událostí, který probíhá na Katedře divadelních studií FF MU od roku 2010. Články v čísle obsažené se ovšem neomezují pouze na dílčí výstupy tohoto bádání, naopak bylo snahou konkrétní závěry terénních výzkumů doplnit o obecnější studie pojednávající dané téma z perspektivy jak historické, tak současnější. Naším cílem je zejména otevřít v českém prostředí dosud poněkud opomíjený koncept teatrality pro oborovou a mezioborovou diskusi, připomenout jeho historické souvislosti a poukázat na možnosti jeho využití v současném teatrologickém výzkumu. Ten, jak se domníváme, nemůže zůstat uzavřen do úzkých hranic jediné disciplíny, pokud chce být schopen adekvátně reagovat na otázky a výzvy současného světa.

Úvodní přehledová studie Martiny Musilové „Teatralita veřejných událostí – uvedení do problematiky“ v rubrice Yorick přibližuje pojmové zázemí probíhajícího výzkumu. Studie Martina Pehala „Rituál a tělesnost: ritologie Ronalda L. Grimese“ je věnována srovnání dvou koncepcí ritualizace, statické a dynamické, a rovněž čtenáře seznamuje s prací současného „ritologa“ R. L. Grimese. Druhou část rubriky tvoří dvě studie, jež se zabývají teatralitou významných slavnostních událostí roku 1948 v Československu. Lukáš Kubina se v textu „Oslavy ‚Prvního máje‘ v roce 1948: Interpretativní analýza“ věnuje podobě této slavnosti v pouťovém politickém uspořádání a Tereza Frýbertová sleduje ve studii „Nedáme si diktovat, koho máme milovat(?) O sletovém průvodu v roce 1948“ proměny symbolických významů průvodu pořádaného v rámci XI. všesokolského sletu v tomto politicky velmi dynamickém roce.

Ústřednímu tématu čísla jsme podřídili také výběr textů v rubrice Archiv. Danuše Kšicová pro ni z ruštiny přeložila jednu z nejzásadnějších teoretických statí Nikolaje Jevrejnova „Scénické ztvárnění života. Ex cathedra“ (v orig. *Teatralizacia žizni*). České odborné veřejnosti je tak zpřístupněn text, který před sto lety podnítl první moderní výzkumy teatrality v mimoměleckém kontextu.

Rovněž rubrika Yoriczek je tematicky zacílena k výzkumu teatrality veřejných událostí. Přináší nejdříve úryvky ze dvou bakalářských diplomových prací: Viktor Černický ve svém textu „Indie scéna nezávislá od hudby“ sleduje model diváckých zón na koncertech nezávislé hudby, Renáta Novoměstská popisuje ve studii „Ojhung – indonéský rituál přivolávání deště“ jmenovaný rituál, tradičně prováděný na ostrově Jáva. Následujících šest studentských studií z terénních výzkumů přibližuje podobu současných folklorních slavností na Moravě z hlediska teatrologie.

Samostatnou, tematicky rovněž úzce vymezenou část čísla tvoří příspěvky v rubrice Spektrum, jež je věnována naratologii. V úvodním příspěvku „Od strukturalismu k nové naratologii“ Ondřej Sládek seznamuje s dějinami naratologie. Překlad studie Roye Sommera přináší základní přístupy z oblasti dramatu. Na tyto texty navazuje čtvero studií, jež zkoumají konkrétní fenomény divadla a/nebo dramatu právě prostřednictvím teoretických nástrojů, které tato mezní disciplína poskytuje. Tomáš Kačer se ve studii „Proměna funkce posla v dramatu“ zabývá funkcí postavy posla v klasickém dramatu a v současné britské mainstreamové dramatice; článek Jana Šotkovského „Dva druhy strategií – dva druhy napětí“ je věnován výstavbě divadelní inscenace z pohledu naratologie a teorie divácké recepce; teoretická studie Aleše Merenuse „Jak vypráví drama aneb O generativním a inscenačním vyprávěči, zcizovaném vyprávění, voice-overu a dalších vyprávěcích strategiích dramatu“ představuje několik základních typů vyprávění v dramatu, které jsou odvozeny z Pfisterova modelu struktur epické komunikace v dramatickém díle; závěrečná studie Radomíra D. Kokeše „Poznámky k poeice filmu v českých zemích (1911–1915): Formální tendence, filmová produkce a zubní extrakce“ je zaměřena na narativní postupy raných českých filmů a filmového vyprávění.

A jako vždy uzavírá i tato *Theatralia* rubrika Orientace, která prezentuje recenze současné odborné české a zahraniční literatury, jež se opět částečně dotýkají hlavního tématu čísla, teatrality veřejných událostí.

Martina Musilová, Eliška Poláčková